

Nr 614.

Av herr **Svensson** i Ljungskile m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 224, angående åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område.

Med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 224 får vi framhålla följande angående producentbidraget:

Erfarenheten från de gångna åren har visat, att sammankopplingen av producentbidraget och rationaliseringsverksamheten medför flera ogynnsamma verkningar. Särskilt irriterande är det att de som efter den 1 juli 1948 övertar en gård eller ett arrende inte annat än i undantagsfall kan erhålla producentbidrag. Om denna ordning skulle fullföljas tills ca hälften av ifrågavarande jordbruk bytt ägare, så blir resultatet att de äldre småbrukarna, som i genomsnitt taget har mindre skulder och mindre försörjningsbörda, erhåller producentbidrag, under det att en ungefär lika stor grupp yngre jordbrukare, som genomsnittligt taget befinner sig i en sämre ekonomisk situation, vägras bidrag. Det missnöje, som redan nu råder, visar otvetydigt att denna linje inte kan fullföljas. Detta är enligt vår mening inte heller nödvändigt. Det råder intet sådant enkelt och ensartat samband mellan producentbidragen och rationaliseringsverksamheten, som man förutsatte i 1947 års riksdagsbeslut.

Variationsbredden i de mindre jordbrukens lönsamhet är så stor, att minusvarianterna kommer att slås ut även om ett visst hänsynstagande till de mindre jordbruken sker vid prissättningen. Dessutom är det mindre jordbrukets problem för närvarande starkt sammankopplat med en onormal åldersfördelning. Det finns nämligen ett mycket stort antal småbruk, vilkas innehavare är relativt gamla, och där ingen av familjens yngre medlemmar är redo att fortsätta. De höjda folkpensionerna å ena sidan, och det förhållandet att anskaffandet av en bostadslägenhet skulle taga hela deras nettobehållning i anspråk, om de avhände sig småbruket, å andra sidan, gör att de behåller gården så länge som möjligt. Detta är från samhällets synpunkt ingen nackdel. Man kan emellertid förutse, att ett stort antal dylika jordbruk under de närmaste 10 å 15 åren kommer att byta ägare. Om någon av barn eller barnbarn, syskon eller syskons barn ur en yngre generation vill övertaga ett dylikt jordbruk, så har lantbruksnämnderna genom sin befogenhet att giva eller vägra lån och bidrag för byggnadernas upprustning och andra förbättringsarbeten ett mycket starkt påtryckningsmedel. Gentemot en köpare, som ej är nära släkt till säljaren återigen, har lantbruksnämnderna dessutom förköpsrätt. Det saknas alltså inte påtryckningsmedel från samhällets sida. Unga människor,

som har möjlighet att övergå till annat yrke, måste dessutom taga hänsyn till de under senare år starkt höjda arbetslönerna, när de står i valet mellan att övertaga en liten gård eller ägna sig åt någon annan sysselsättning.

Att landsbygdens avfolkning fortgår i raskare takt än någonsin visas på ett nästan skrämmande sätt av 1950 års folkräkning. Särskilt är det ungdomen, som lämnar landsbygden. Sålunda har jordbruksbefolkningen inom åldersgruppen 15—30 år minskats med 28 % under en 5-årsperiod.

Under dessa förhållanden finnes det enligt vår mening inte några tillräckligt starkt vägande skäl att upprätthålla sambandet mellan producentbidrag och rationaliseringsverksamhet. Det är tvärtom en fara för att denna anordning, om den får äga bestånd, kommer att få betydande psykologiska skadeverkningar på svensk landsbygd.

Med hänvisning till det ovan sagda hemställas,

att riksdagen måtte besluta sådan ändring av villkoren för rätt att erhålla producentbidrag att även de, som förvärvat sina gårdar efter den 1 juli 1948, blir berättigade att erhålla dylikt enligt de grunder som i övrigt gäller.

Stockholm den 18 maj 1953.

Wald. Svensson.

Henning Gustafsson.

Sven Antby.

Olaus Nyberg.